

16- Dokuzuncu Lem'a: Bakınız! Âlem-i arz ve bütün cüz'iyat üstünde hâtem-i ehadiyet bulunduğu gibi...

Dokuzuncu Lem'a

Bakınız! Âlem-i arz ve bütün cüz'iyat üstünde hâtem-i ehadiyet bulunduğu gibi dağınık nevilere ve muhit unsurlar üstünde de aynen o hâtem-i ehadiyet bulunur.

Evet, bir tarlaya tohum ekilmesinden anlaşılıyor ki o tarla tohum sahibinin mülküdür. Ve o tohum da o tarla sahibinin malıdır. Yani o buna, bu da ona şahadet ediyorlar.

Kezalik kâinattaki masnuat, tohum gibidir. Âlem ve anâsır da tarla gibidir. Her iki tarafın lisan-ı halleriyle ettikleri şahadete göre, masnuat ile âlem-i anâsır, yani tohum ile tarla ve muhit ile muhat, (hep) bir Sâni'-i Vâhid'in yed-i tasarrufundadır. Demek, edna bir mahluka yapılan tasarruf-u hakiki ve zayıf bir mevcuda edilen tevcih-i rububiyet, âlem ve anâsır kabza-i tasarrufunda bulunan zata mahsus olduğu gibi herhangi bir unsurun da tedvir ve tedbiri, bütün hayvanat ve nebatatı kabza-i rububiyetinde tutup terbiye eden aynen o zata mahsustur. İşte, hâtem-i tevhid dediğimiz budur.

Eğer bir şeye temellük etmeye niyetin varsa meydana çık, kendini tecrübe et, bak ne söylüyorlar? En cüz'î bir fert "Ancak nevimi yaratan beni yaratabilir." diyor. Çünkü efrad arasında misliyet vardır. Ve arzın her tarafında dağınık bir surette bulunan en küçük bir nevi "Beni yaratabilen ancak arzı yaratandır." söylüyor.

Arza bak ne söylüyor? Sema ile aralarında alışverişi bulunduğu için "Beni halk edebilen ancak mecmu-u kâinatı halk eden zattır." diyor. Çünkü aralarında tesanüd vardır.

Bakınız! Âlem-i arz ve bütün cüz'iyat üstünde hâtem-i ehadiyet bulunduğu gibi dağınık nevilere ve muhit unsurları üstünde de aynen o hâtem-i ehadiyet bulunur.

Evet, ilk bakışta cümlede bir gariplik seziliyor. Çünkü normalde **cüziyat üzerinde hâtem-i ehadiyet**, küllî ve umumî sahifeler üzerinde ise **hâtem-i vahidiyet** görünür deriz. Bu yüzden "âlem-i arz üstünde hâtem-i ehadiyet" denilince insanın zihni takılıyor: "Âlem-i arz küllî bir sahife değil mi, burada vahidiyet denmesi gerekmez miydi?" diye soruyor.

Meseleyi Çözen Nokta

Buradaki anahtar şudur: **Ehadiyet ve vahidiyet bazen bakış açısına göre değişir**. Bir şey, kendinden küçüklere nisbetle küll olur; kendinden büyüklere nisbetle cüz olur. Mesela bir meyveye göre ağaç küll gibidir. Fakat bahçeye göre ağaç cüzdür. Bahçe, ağaca göre küll iken, yeryüzüne göre cüz olur. Yeryüzü de içindeki çiçeğe, ağaca, hayvana göre büyük bir küll gibi görünür; fakat kâinatın heyet-i mecmuasına göre küçük bir cüz hükmündedir.

Âlem-i Arz Neden Ehadiyetle Anlatılmış Olabilir?

Üstad burada âlem-i arza, kâinatın tamamı içinde **bir cüz, bir sahife, bir nokta** gibi bakıyor olabilir. O zaman yeryüzü, bütün kâinat kitabı içinde tek bir sayfa hükmüne geçer. İşte o tek sahife üzerinde Allah'ın hususî tasarrufu, özel mührü, doğrudan ilim ve kudret tecellisi görünür. Bu cihetten "âlem-i arz üstünde hâtem-i ehadiyet vardır" denmesi mânâlı olur.

Cüziyat Üzerindeki Ehadiyet

Cüziyat üzerinde ehadiyet daha kolay anlaşılır. Bir çiçek, bir kelebek, bir arı, bir insan, bir yaprak kendi başına Allah'ın ilim, kudret, rahmet, hikmet ve sanatını gösterir. Mesela bir kelebeğin kanadındaki renk, ölçü, desen, hassasiyet ve hayat; "Ben doğrudan doğruya Allah'ın eseriyim" der. Bu, hâtem-i ehadiyettir.

Neviler Üzerindeki Ehadiyet

Asıl ince nokta "dağınık nevilere üstünde de hâtem-i ehadiyet bulunur" ifadesidir. Normalde bir ferden üzerinde ehadiyet, bütün nev üzerinde vahidiyet görünür deriz. Fakat nevi de daha büyük bir bütünün içinde cüz hükmüne geçebilir. Mesela bütün kelebek türü, tek tek kelebeklere göre küll gibidir; fakat bütün hayvanat âlemine göre bir cüzdür. Hayvanat da yeryüzü hayatına göre bir cüzdür. Bu bakışla nevin üzerinde de ehadiyet mührü okunabilir.

Muhit Unsurlar Meselesi

"Muhit unsurlar" dediğimiz hava, su, ışık, toprak, zerreler gibi her tarafa yayılmış unsurlar da ilk bakışta umumî ve küllî görünür. Fakat kâinatın tamamına nisbetle onlar da birer cüz, birer

unsur, birer memur hükmündedir. Cenab-ı Hak onların tamamını tek bir vazife içinde çalıştırır. Bu yüzden onların üzerinde de hususî bir birlik mührü, yani hâtem-i ehadiyet görünür denilebilir.

Cümleyi şöyle toparlayabiliriz: **Yeryüzünün bütün cüzlerinde hâtem-i ehadiyet görüldüğü gibi, kâinatın tamamına nisbetle birer cüz hükmünde kalan âlem-i arz, dağınık neviler ve muhit unsurlar üzerinde de aynı ehadiyet mührü görünür. Çünkü her biri kendi içinde büyük görünse de, daha büyük bir küllün parçası olduğundan, üzerlerinde Allah'ın hususî ve doğrudan tasarrufu okunur.**

Vahidiyetle Çatışır mı?

Hayır, çatışmaz. Aynı şeyde farklı nazarla iki mühür de okunabilir. Yeryüzüne kendi içindeki bütün canlılar, mevsimler ve unsurlar bakımından bakarsan **vahidiyet** görünür. Fakat yeryüzüne bütün kâinat içinde bir tek sahife, bir tek memleket, bir tek cüz olarak bakarsan **ehadiyet** görünür. Yani mesele nazarın genişleyip daralmasına göre değişen derin bir tevhid okumasıdır.

Netice: Demek mesele şudur: **Cüzde ehadiyet, küilde vahidiyet görünür; fakat hangi şeyin cüz, hangi şeyin küll olduğu bakış açısına göre değişir.** Bir çiçek yeryüzüne göre cüzdür; yeryüzü kâinata göre cüzdür; bir nevi bütün hayat tabakalarına göre cüzdür. İşte Üstad bu yüksek nazarla bakınca, âlem-i arz, neviler ve muhit unsurlar üzerinde de hâtem-i ehadiyeti okutuyor.

Evet, bir tarlaya tohum ekilmesinden anlaşılıyor ki o tarla tohum sahibinin mülküdür. Ve o tohum da o tarla sahibinin malıdır. Yani o buna, bu da ona şahadet ediyorlar.

Bir tarlaya bir tohum ekildiğini gördüğümüzde, iki hakikat birden anlaşılır: **Tarla kimin mülküyse, tohumu eken de odur; tohum kimin malıysa, onu kabul edip yetiştiren tarla da onun tasarrufundadır.** Çünkü başkasının tarlasına izinsiz tohum ekilemez; tarla sahibi de başkasının gelip kendi mülküne tohum ekmesine neden izin versin?

Tarla Tohuma Şahitlik Eder

Tarla, bağrına aldığı tohumu besler, büyütür, yeşertir, ona suyu ve minerali verir. Bu hâliyle tarla der ki: "Bu tohum bana yabancı değildir. Beni kim yaratıp idare ediyorsa, bu tohumu da o göndermiştir." Çünkü tarla tohumu tanır gibi davranıyor, ona uygun zemin oluyor, onu çürütmüyor; bilakis ağaç, çiçek veya başak hâline getiriyor.

Tohum Tarlaya Şahitlik Eder

Tohum da tarlaya şahitlik eder. Çünkü küçücük bir çekirdeğin içinde koca bir ağacın

programı vardır. O programın açılması için toprak, su, hava, güneş ve mevsim gerekir. Tohum sanki der ki: “Beni kim programladıysa, beni açacak tarlayı da o hazırlamıştır.” Çünkü tohum başka, tarla başka ellerde olsaydı bu kadar mükemmel uyum olmazdı.

Karşılıklı Şahitlik

İşte “**o buna, bu da ona şahadet ediyorlar**” ifadesinin özü budur: **Tarla tohumu gösterir, tohum tarlanın sahibini gösterir.** Toprak tohumu kabul ediyor; tohum toprağın içinde açılıyor. Biri diğerine yabancı değil. İkisi de aynı mülk sahibinin tasarrufunda çalışıyor.

Tevhid Dersi

Bu misal kâinata tatbik edilince mânâ daha da büyür. Yeryüzü bir tarla, canlılar ve bitkiler de bu tarlaya ekilmiş tohumlar gibidir. Yeryüzünü kim yaratmışsa, onda biten tohumları da yaratan O’dur. Tohumları kim yaratmışsa, onları büyüten toprağı, suyu, güneşi ve mevsimi de yaratan O’dur.

Netice: Demek bir tohum tek başına “Ben Allah’ın eseriyim” dediği gibi, içinde büyüdüğü tarla da “Ben de aynı Zât’ın mülküyüm” der. Tarla tohumu inkâr ettirmez; tohum da tarlayı sahihsiz bırakmaz. İkisi beraber ilan eder: **Mülk birdir, malik birdir, tasarruf birdir.**

Kezalik kâinattaki masnuat, tohum gibidir. Âlem ve anâsır da tarla gibidir. Her iki tarafın lisan-ı halleriyle ettikleri şahadete göre, masnuat ile âlem-i anâsır, yani tohum ile tarla ve muhit ile muhat, (hep) bir Sâni’-i Vâhid’in yed-i tasarrufundadır.

Bu cümlede Üstad, önceki **tarla-tohum** misalini kâinata tatbik ediyor. Nasıl ki bir tarlaya ekilen tohum, tarlanın da tohumun da aynı sahibin tasarrufunda olduğunu gösterirse; kâinattaki sanatlı varlıklar ile onları kuşatan âlem ve unsurlar da aynı şekilde tek bir Sâni’in, yani tek bir Yaratıcı’nın elinde olduklarını gösterir.

Masnuat Tohum Gibidir

“**Kâinattaki masnuat, tohum gibidir**” demek: Kâinatta yaratılmış sanatlı varlıklar; insan, hayvan, bitki, çiçek, meyve, kuş, arı, balık ve sair mahlûkat birer tohum hükmündedir. Her biri kendi içinde bir program, bir hikmet, bir sanat ve bir maksat taşır. Tohum nasıl tarlaya atılır ve orada açılırsa, bu masnuat da kâinat tarlasında yaratılır, büyütülür ve vazifesini görür.

Âlem ve Anâsır Tarla Gibidir

“**Âlem ve anâsır da tarla gibidir**” demek: Toprak, su, hava, ateş, ışık, güneş, ay, gece, gündüz, mevsimler ve bütün çevre şartları bir tarla gibidir. Çünkü bu unsurlar, canlıların

ortaya çıkmasına zemin olur. Bir çiçek için toprak, su, güneş ve hava nasıl tarla vazifesi görürse; bütün âlem de masnuatın yetişmesi için büyük bir tarla hükmündedir.

Tohum ile Tarla Birbirine Şahitlik Eder

Bir tohumun tarlada açılması gösterir ki tohum da tarla da aynı sahibin mülküdür. Çünkü tohum tarlaya yabancı değildir; tarla da tohumu reddetmez. Toprak tohumu besler, su onu uyandırır, güneş onu büyütür, hava ona nefes olur. Demek tohumun sahibi kim ise, tarlanın sahibi de O'dur.

Bir elmayı dala, dalı ağaca, ağacı toprağa bağlayan Rabbimiz; toprağı da yeryüzüne, yeryüzünü dünyaya, dünyayı güneşe, güneşi de bütün sistemiyle galaksilere bağlamıştır. Böylece kâinatın dağınık ve kopuk parçalar değil, tek bir vücut gibi idare edilen büyük bir bütün olduğunu göstermiştir.

Evet, tarlaya sahip olmayanın tohumda sahiplik iddia etmesi mümkün olmadığı gibi, denize sahip olmayanın içindeki balıklara sahip olması da düşünülemez. Çünkü balık denizden ayrı düşünülemez; denizi yaratan kim ise, içindeki balıkları yaratan da O'dur.

Masnuat ile Âlem Birbirine Şahitlik Eder

Aynen öyle de bir canlı, tek başına düşünülemez. Bir kuşun yaşaması için hava, su, rızık, güneş, gece, gündüz, mevsim ve dünya düzeni gerekir. Bir çiçeğin açması için toprak, yağmur, ışık ve sıcaklık lazımdır. Bir insanın yaşaması için bütün kâinat seferber olur. Demek canlıyı yaratan kim ise, onun ihtiyaç duyduğu âlemi ve unsurları da yaratan O'dur.

Bitkilere sahip olmak, onların yetiştiği dünyaya sahip olmayı gerektirir. Dünyaya sahip olmak ise güneş sistemine; güneş sistemine sahip olmak da galaksilere ve bütün kâinat nizamına sahip olmayı gerektirir. Çünkü bir çiçek bile güneşten, sudan, havadan, topraktan ve mevsimlerden ayrı yaşayamaz.

Demek bir çiçeğin sahibi kim ise, toprağın da, dünyanın da, güneşin de, kâinatın da sahibi O'dur. Bunlara sahip olamayanın bir yaprakta, bir çiçekte, bir ağaçta hakiki sahiplik iddia etmesi imkânsızdır. **Mülk birdir, Malik birdir, tasarruf birdir.**

Muhit ve Muhat Ne Demek?

“**Muhit**” kuşatan demektir; “**muhat**” ise kuşatılan demektir. Mesela hava, su, toprak, güneş ve mevsimler canlıyı kuşatan muhit gibidir. Canlı ise bu muhit içinde kuşatılan varlıktır. İnsan, hava ile kuşatılır; toprak ürünleriyle beslenir; güneşle ısınır; suyla yaşar. Bu kadar uygunluk, muhit ile muhatın aynı elden çıktığını gösterir.

Tevhid Mührü

Eğer canlıyı yaratan başka, ona hizmet eden unsurları yaratan başka olsaydı bu mükemmel uyum olmazdı. Birisi insanı yaratıp diğeri havayı yaratmış olsaydı, hava insanın ciğerine

böyle uygun olmazdı. Birisi tohumu yaratıp diğeri toprağı yaratmış olsaydı, toprak tohumu böyle açamazdı. Birisi gözü yaratıp diğeri güneşini yaratmış olsaydı, göz ışığa böyle uygun olmazdı.

Netice: Demek masnuat ile âlem-i anâsır, yani tohum ile tarla, muhat ile muhit beraberce şunu ilan eder: **Bizi yaratan da birdir, bizi kuşatan âlemi yaratan da birdir. Rızkımızı veren de O'dur, bizi o rızka muhtaç yaratan da O'dur. Bedenimizi yapan da O'dur, bedene uygun kâinat sofrasını kuran da O'dur.**

- **Tohum kiminse tarla da onundur.**
- **Canlı kiminse kâinat da onundur.**
- **Muhat kiminse muhit de onundur.**
- **Masnu kiminse anâsır da onun emrindedir.**

Bu yüzden bütün masnuat ve onları kuşatan bütün unsurlar, lisan-ı halleriyle aynı hakikati söyler: **Her şey bir Sâni'-i Vâhid'in yed-i tasarrufundadır; mülk birdir, malik birdir, sanat birdir, tasarruf birdir.**

Demek, edna bir mahluka yapılan tasarruf-u hakiki ve zayıf bir mevcuda edilen tevcih-i rububiyet, âlem ve anâsır kabza-i tasarrufunda bulunan zata mahsus olduğu gibi herhangi bir unsurun da tedvir ve tedbiri, bütün hayvanat ve nebatatı kabza-i rububiyetinde tutup terbiye eden aynen o zata mahsustur. İşte, hâtem-i tevhid dediğimiz budur.

“Edna Bir Mahluka Tasarruf-u Hakiki”

En basit görünen bir varlığı gerçekten yaratmak ve idare etmek kolay bir iş değildir. Mesela bir karıncayı yaratmak için sadece karıncanın bedenini yapmak yetmez; ona uygun toprak, hava, rızık, yuva, yön bulma kabiliyeti, neslini devam ettirme sistemi ve yaşadığı çevre de lazımdır. Demek bir karıncaya hakiki sahip olan, onun bağılı olduğu bütün şartlara da sahip olmalıdır.

“Zayıf Bir Mevcuda Tevcih-i Rububiyet”

Zayıf bir yavruyu düşünelim. O yavru acizdir, rızkını bulamaz, kendini koruyamaz. Fakat annesinin kalbine şefkat konur, memesine süt gönderilir, çevresine uygun şartlar hazırlanır. Bu yavruya böyle merhametli bir rububiyetle yönelmek, sadece yavruyu değil; anneyi, sütü, gıdayı, havayı, bedeni ve bütün hayat düzenini bilmeyi ve idare etmeyi gerektirir.

“Âlem ve Anâsır Kabza-i Tasarrufunda Bulunan Zât”

Bir canlıya gerçekten bakmak için bütün unsurların elde olması gerekir. Toprak, su, hava, ateş, ışık, güneş, gece, gündüz, yaz, kış; hepsi o canlının hayatına hizmet eder. Bunları elinde tutamayan, bir canlı üzerinde gerçek tasarruf edemez. Demek küçük bir mahlûku terbiye eden kim ise, bütün âlemi ve unsurları kabza-i tasarrufunda tutan da O'dur.

“Herhangi Bir Unsurun Tedvir ve Tedbiri”

Bir unsuru idare etmek de bütün canlıları bilmeyi gerektirir. Mesela suyu idare eden Zât, sudan içen insanı, hayvanı, bitkiyi, toprağı, denizi, bulutu ve yağmuru da bilmelidir. Çünkü su bütün canlıların hayatına bağlıdır. Suyu yanlış sevk etse hayat bozulur. Demek bir unsurun idaresi bile bütün hayat âleminin idaresiyle irtibatlıdır.

Su Misali

Suyu kim idare ediyorsa, denizi de, bulutu da, yağmuru da, toprağı da, bitkiyi de, hayvanı da, insanı da bilmelidir. Çünkü su sadece akıp giden bir madde değildir; rahimdeki yavruya, kökteki fidana, damardaki kana, buluttaki yağmura, denizdeki balığa hizmet eder. Öyleyse suyun tedbiri, bütün hayatın tedbiriyle beraberdir.

Toprak Misali

Toprağı kim idare ediyorsa, ondan çıkacak buğdayı, gülü, inciri, üzümü, ağacı, çiçeği ve bütün bitkiler âlemini bilmelidir. Çünkü toprak aynı topraktır; fakat ondan binlerce farklı rızık çıkarılır. Toprağı yaratıp da ondan çıkacak bitkileri bilmeyen, toprağı hakiki mânâda idare edemez.

Güneş Misali

Güneşi kim idare ediyorsa, onun ışığına muhtaç olan bütün varlıkları da bilmelidir. Çünkü güneş sadece gökte duran bir ateş küresi değildir; yaprağın fotosentezine, meyvenin olgunlaşmasına, insanın ısınmasına, mevsimlerin kurulmasına hizmet eder. Güneşi gerçek mânâda sevk eden, onun hizmet ettiği bütün hayat sahiplerini de bilen ve yaratan Zât olmalıdır.

Hâtem-i Tevhid

İşte hâtem-i tevhid budur: Bir küçük mahlûka sahip olmak bütün kâinata sahip olmayı gerektirir. Bir unsuru idare etmek de bütün canlıları idare etmeyi gerektirir. Çünkü kâinatta hiçbir şey kopuk değildir; her şey her şeyle bağlıdır. Bir çiçeği yaratan kim ise güneşi de, toprağı da, suyu da, havayı da yaratan O'dur.

Bir sineği yaratmak, bütün kâinatı emrinde tutmayı ister. Bir damla suyu idare etmek, o sudan hayat bulan bütün canlıları bilmeyi ister. Bir elmayı yaratmak, ağacı, toprağı, yağmuru, güneşi ve mevsimleri beraber idare etmeyi ister. Demek mülk parçalanmaz, tasarruf bölünmez, rububiyet taksim edilmez. **Her şey bir Zât'ın elindedir; işte hâtem-i**

tevhid dediğimiz budur.

Eğer bir şeye temellük etmeye niyetin varsa meydana çık, kendini tecrübe et, bak ne söylüyorlar? En cüz'î bir fert "Ancak nevimi yaratan beni yaratabilir." diyor. Çünkü efrad arasında misliyet vardır. Ve arzın her tarafında dağınık bir surette bulunan en küçük bir nevi "Beni yaratabilen ancak arzı yaratandır." söylüyor.

Arza bak ne söylüyor? Sema ile aralarında alışverişi bulunduğu için "Beni halk edebilen ancak mecmu-u kâinatı halk eden zattır." diyor. Çünkü aralarında tesanüd vardır.

Bu parçada Üstad, sahiplik iddiasında bulunan her şeye meydan okuyor: "Madem bir şeyi yaratmaya veya ona malik olmaya kalkıyorsun, meydana çık; en küçük varlığı bile yaratabilecek misin?" diyor. Çünkü en küçük bir fert bile tek başına değildir; nevine, yeryüzüne, semaya ve bütün kâinata bağlıdır. Bu yüzden bir şeye hakiki sahip olmak, bütün kâinata sahip olmayı gerektirir.

"Eğer Bir Şeye Temellük Etmeye Niyetin Varsa..."

Burada "temellük" sahiplenmek demektir. Yani bir kimse "Bu benimdir, bunu ben yaparım, buna ben malikim" demek istiyorsa, önce imtihana çağrılıyor. Çünkü sahiplik sadece ismini koymak değildir. Hakiki sahiplik, onu yaratmak, yaşatmak, rızkını vermek, çevresiyle bağlamak ve bütün ihtiyaçlarını karşılamak demektir.

"Meydana Çık, Kendini Tecrübe Et"

Bu bir meydan okumadır. Yani "Bir çiçeğe, bir sineğe, bir elmaya, bir karıncaya sahiplik iddia ediyorsan, buyur onu bütün şartlarıyla yarat" deniliyor. Sadece dış şeklini yapmak yetmez; hayatını vereceksin, rızkını hazırlayacaksın, neslini devam ettireceksin, bedenini bütün âlemle uyumlu kılacaksın. İşte burada acz ortaya çıkar.

"En Cüz'î Bir Fert: Ancak Nevimi Yaratan Beni Yaratabilir"

Bir tek arı der ki: "Beni yaratmak isteyen, bütün arı nevini de yaratabilmelidir." Çünkü bir arı, arı nevinden kopuk değildir. Aynı beden planı, aynı kanat sistemi, aynı bal yapma kabiliyeti, aynı petek hesabı, aynı hayat kanunu bütün nevde görünür. Bir ferdi yaratmak, onun nevindeki ortak kanunu bilmeyi ve kurmayı ister.

"Çünkü Efrad Arasında Misliyet Vardır"

"Misliyet" fertler arasındaki benzerlik demektir. Mesela bütün koyunlar koyunlukta birbirine benzer; bütün güller gül nevine ait ortak özellikler taşır; bütün insanlar insanlık planında birleşir. Demek bir ferdi yapan kudret, o nevdeki bütün fertlerin ortak programını da bilir. Bir

tek gülü yaratmak, gül nevini yaratabilecek bir ilim ve kudret ister.

“En Küçük Bir Nevi: Beni Yaratabilen Ancak Arzı Yaratandır”

Bir nevi de der ki: “Beni yaratmak isteyen, sadece benim fertlerimi değil, bütün yeryüzünü de yaratmalıdır.” Çünkü bir tür yeryüzüne dağılmıştır. Mesela buğday sadece bir tarlada değildir; dünyanın pek çok yerinde vardır. Kuşlar, karıncalar, arılar, otlar, ağaçlar yeryüzünün farklı bölgelerinde yaşar. Onları yaratmak, bütün arz şartlarını bilip idare etmeyi ister.

Nevin Arza Bağlılığı

Bir bitki nevini yaratmak için sadece bitkinin bedenini yapmak yetmez. Toprak lazımdır, su lazımdır, hava lazımdır, güneş lazımdır, mevsim lazımdır, gece-gündüz dengesi lazımdır. Bir hayvan nevini yaratmak için de rızık, çevre, iklim, üreme sistemi ve hayat şartları gerekir. Demek bir nev’e sahip olmak, arzı da tasarruf altında tutmayı gerektirir.

Arza bak ne söylüyor? Sema ile aralarında alışverişi bulunduğu için “Beni halk edebilen ancak mecmu-u kâinatı halk eden zattır.” diyor. Çünkü aralarında tesanüd vardır.

“Arza Bak Ne Söylüyor?”

Yeryüzü de kendi hâl diliyle der ki: “Beni yaratabilen, yalnız beni değil, semayı ve bütün kâinatı da yaratmalıdır.” Çünkü arz kendi başına duran bağımsız bir parça değildir. Güneşten ışık alır, semadan yağmur alır, atmosferle korunur, ayla irtibatı vardır, mevsimlerle döner, yıldızlar ve gök cisimleriyle aynı nizam içinde hareket eder.

“Sema ile Aralarında Alışveriş Bulunduğu İçin...”

Arz ile sema arasında sürekli bir alışveriş vardır. Güneş ışık ve hararet gönderir. Bulutlar yağmur indirir. Denizlerden buhar yükselir. Atmosfer hayatı korur. Ay med-cezir gibi bazı düzenlere vesile olur. Yani yeryüzündeki hayat, semadaki düzenle iç içedir. Bu alışveriş gösterir ki arzı yaratan, semayı da idare eden aynı Zât’tır.

“Beni Halk Edebilen Ancak Mecmu-u Kâinatı Halk Eden Zâttır”

Yeryüzü der ki: “Ben kâinattan kopuk değilim. Beni yaratmak isteyen, güneşi, ayı, yıldızları, atmosferi, su döngüsünü, mevsimleri ve bütün kâinat nizamını da yaratmalıdır.” Çünkü yeryüzünün hayatı bütün kâinatla bağlıdır. Kâinatın düzenine sahip olmayan, yeryüzünde bir baharı bile yaratamaz.

“Çünkü Aralarında Tesanüd Vardır”

“Tesanüd” dayanışma, birbirine destek olma demektir. Kâinatta her şey birbirine dayanır.

Güneş toprağa yardım eder, toprak bitkiye yardım eder, bitki hayvana yardım eder, hayvan insana hizmet eder, bulut su taşır, hava nefes olur. Bu karşılıklı destek, her şeyin tek bir idare altında olduğunu gösterir.

Netice: Demek bir fert der ki: “Nevimi yaratamayan beni yaratamaz.” Nevi der ki: “Arzı yaratamayan beni yaratamaz.” Arz der ki: “Kâinatı yaratamayan beni yaratamaz.” Öyleyse bir sineğe, bir çiçeğe, bir elmaya, bir insana sahiplik iddia etmek, bütün kâinata sahiplik iddia etmek demektir. Buna gücü yetmeyen, hiçbir şeyde hakiki sahiplik davası açamaz.

Sinek Konuşsa

Bir sinek lisan-ı hâliyle şöyle derdi:

- “Bana sahip olmak istiyorsan, yalnız şu küçücük bedenime bakıp aldanma. Beni yaratmak için yalnız kanatlarımı, gözlerimi, ayaklarımı yapmak yetmez. Benim nevimi, yani bütün sinekler âlemini de yaratman gerekir. Çünkü ben tek başıma kopuk bir varlık değilim; benim beden planım, hayat kanunum, çoğalma sistemim ve rızık düzenim bütün nev’imle beraberdir.”
- “Benim gibi bir tek sineği yaratabilmek için havayı da yaratmalısın. Çünkü ben havada uçarım. Işığı da yaratmalısın; çünkü gözlerim ona göre yapılmıştır. Toprağı, suyu, sıcaklığı, mevsimleri de idare etmelisin; çünkü hayatım bunlara bağlıdır. Rızıkımı da bilmelisin, düşmanlarımı da tanımalısın, neslimi devam ettirecek sistemi de kurmalısın.”

Meydan Okuma

O küçücük sinek hâl diliyle haykırır: “Beni yaratabilen ancak nevimi yaratandır. Nevimi yaratabilen ancak arzı yaratandır. Arzı yaratabilen de ancak bütün kâinatı elinde tutan Zât’tır. Ben küçük görünürüm; fakat yaratılışım bütün kâinatla bağlıdır. Öyleyse benim Rabbim, bütün âlemin Rabbidir.”